

Kvinnene på KUFA

Tinfos jernverk og Norsk Hydro er bedriftsnavn som alle kjenner til på Notodden. Men byen har hatt annen industri, som har vært mindre i omfang, men som har hatt betydning for byens næringsliv. En av dem er Kunstsilkefabrikken, som også gikk under navnet KUFA. Bakgrunnen for at KUFAs historie nevnes her, er fordi det her ble ansatt også kvinner i produksjonen.

I 1934 planla Hydro å legge ned mesteparten av virksomheten på Notodden. For Notodden ble det opplevd som en katastrofe, men et lyspunkt i tilbudet fra Hydro, var at halvparten av sekkefabrikken skulle overføres til Notodden. Rykter om nye produkter spredde seg, noen hadde snakket om en kunstsilkefabrikk, og dette ble nå aktualisert.

I 1936 kom produksjonen i gang. Krigen kom til å bli en god tid for produksjon av kunstsilke, for det var mangel på det meste. Bedriften ville utvide og direktøren for KUFA reiste til USA for å studere kunstsilkeproduksjon. Han kom hjem full av entusiasme, for det var mye kunstsilke (etter hvert kalt for rayon) kunne brukes til. Stoff til klær, men også møbelstoff, gardiner, ytterlag på kabler og til bruk i bildekkproduksjonen.

I 1950 dekte KUFA 60% av det norske forbruket, men det var mørke skyer i horisonten. Andre land fikk anledning til eksport, og konkurranse fra produsenter som Japan og Tyskland oppstod.

I 1959 ble plastplatefabrikken A/S Platon starta, og fabrikken fikk leie lokaler av KUFA. Der kunne man benytte seg også av dyktige fagfolk, som var vant med skiftarbeid. Platon ble etter hvert landets første termoplastplatefabrikk og leverte plater til kjøleindustri, kjøkkeninnredninger og bilindustri. Et nytt produkt kom etter et par år, produksjon av bølgeplastplater. I 1968 kom Platons grunnmurplate. Mens Platon hadde framgang, gikk det nedover med KUFA, og de to gikk sammen til ett selskap A/S Platon i 1966.

KUFA ble den første store kvinnearbeidsplassen på Notodden. Det hadde ikke vært mye å velge i tidligere. Det var i butikker, noen kontorposter fantes, husposter og servering.

Ei jente forteller at hun hadde huspost utenbys før hun begynte på «Silken.» Lønna var 30 kroner i måneden, fri annenhver søndag og halve onsdagen. I tillegg fikk hun mat og husrom. På KUFA var det fast arbeidstid og en ble ikke så bundet til arbeidsplassen. I 1941 kom jentene på KUFA opp i ei lønn på mellom 54 og 78 øre i timen, alt ettersom det var skift eller ikke. Mannfolka tjente det dobbelte, men det var vanlig på denne tida.

Av de rundt 200 jentene som jobba på KUFA rundt 1950, var omtrent halvparten fra bygdene omkring. I sammenligning med gårdsarbeidet var dette lettere arbeid. Men fabrikkarbeidet var ikke bare positivt. Det kunne være ensformig og det var larm under produksjonen i tekstilavdelinga, men det ble en vane, fortelles det.

Det var mye fravær, og årsakene var trolig dobbeltarbeid, for kvinnene hadde også ansvaret for barn og mann hjemme. Ble barna sjuke, var det på denne tida utenkelig at mannen skulle være hjemme. Men det var også plager knytta til arbeidsforholdene, det var trekk i fabrikklokalene, og arbeiderne måtte for en stor del stå i produksjonen.

I fagforeninga på KUFA gjorde ikke kvinnene seg særlig gjeldende. Mennene bestemte, og de tok også på seg de ledende tillitsvervene. Om vi skal forklare årsaken til den lave kvinnelige aktiviteten i fagforeninga, skyldes det kjønnsrollemønsteret. Mennene bestemte, og flere episoder viser at jentene ikke ble sett på som en likever-

dig part, snarere som et supplement på arbeidsplassen.

Det har vært vanlig at når det kom behov for nedskjæringer i bedriftene, så var det kvinnene som måtte gå først. Kvinnene var tilfredse med at de i det hele tatt hadde et arbeid. På fabrikken var det fast og ordnet arbeidstid, og der lønna var høyere enn i mange andre kvinneyrker.

Fra boka Platonarbeidernes forening, 50 år 1937 – 1987. Av Hallgrim Høydal. Notodden 1987.

Tekst: Anne Haugen Wagn

